

FRÁSÖGN

af heimsókn framtíðarnefndar til Finnlands.

Framtíðarnefnd Alþingis fór í heimsókn til Finnlands 30.–31. mars til að kynna sér starf framtíðarnefndar finnska þingsins og ýmis verkefni í forsætisráðuneyti Finnlands sem tengjast framtíðarfræðum, t.d. framtíðarskýrslu ríkisstjórnar Finnlands.

Af hálfu framtíðarnefndar fóru í ferðina Logi Einarsson, formaður, Lilja Rannveig Sigurgeirsdóttir, varaformaður, Ágúst Bjarni Garðarsson, Halldóra Mogensen, Hildur Sverrisdóttir, Jakob Frímagn Magnússon, Njáll Trausti Friðbertsson, Orri Páll Jóhannsson, Sigmar Guðmundsson og Steinunn Þóra Árnadóttir. Auk þeirra fóru Anna Sigurborg Ólafsdóttir, nefndarritari, Eyþór Benediktsson, hagfræðingur, og Freyja Steingrímsdóttir, aðstoðarmaður Loga Einarssonar.

Framtíðarnefnd finnska þingsins er að miklu leyti fyrirmynd framtíðarnefndar Alþingis og var markmiðið að afla sér fræðslu um vinnulag og störf hennar.

Hinn 30. mars fundaði framtíðarnefnd Alþingis með eftirfarandi nefndarmönnum úr finnsku framtíðarnefndinni: Joakim Strand, formanni, Pirkka-Pekka Petelius, varaformanni, Harry Harkimo, Mari Holopainen, Ville Kaunisto, Ari Koponen, Arto Pirttilahti, sem einnig er formaður vinahóps Íslands í finnska þinginu, og Sari Tanus.

Logi Einarsson, formaður framtíðarnefndar Alþingis, fór yfir markmið og hlutverk nefndarinnar. Joakim Strand, formaður finnsku framtíðarnefndarinnar, fór yfir sögu og hlutverk nefndarinnar en henni var komið á fót sem sérnefnd árið 1993 og varð hún fastanefnd árið 2000. Nefndin er skipuð 17 þingmönnum. Finnska framtíðarnefndin mun vera hin fyrsta sinnar tegundar í Evrópu og hefur þrjú meginhlutverk:

1. Umfjöllun um framtíðarskýrslu forsætisráðherra. Framtíðarnefndin skilar í lok kjörtímabils álitinu um skýrsluna til ríkisstjórnarinnar. Heldur framtíðarnefndin utan um athugasemdir annarra þingnefnda er varða skýrsluna.
2. Umfjöllun um stöðuskýrslu ríkisstjórnarinnar um eftirfylgni við heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun til ársins 2030. Ofangreint samstarf löggjafarvalds og framkvæmdarvalds styrkir framtíðarnefndina. Nefndin getur einnig lagt fram þingsályktunartillögur sem tengjast skýrslunum og eru bindandi fyrir ríkisstjórnina.
3. Nefndin hefur víðtækt vald og fjármagn til að sinna þeim verkefnum sem hún vill leggja áherslu á hverju sinni. Er hægt að skoða sérstaklega óvissuþætti um tiltekna framtíðarþróun. Undanfarin ár hefur megináhersla verið á tækniþróun sem tengist sjálfbærni og gervigreind sem og skautun og sviðsmyndagreiningum.

Í upphafi kjörtímabils stofnar framtíðarnefndin til hugveitu (e. *think tank*) þar sem fjölmargir sérfræðingar ræða það sem þeir telja mikilvægustu málefni framtíðarinnar. Nefndin tekur í kjölfarið ákvörðun um þau málefni sem hún ætlar að fjalla um. Framtíðarnefndin leggur áherslu á samstarf við sérfræðinga, stofnanir og ungt fólk. Opnir fundir, kynningar og útgáfa fjölda skýrslna eykur á gagnsæi í störfum nefndarinnar. Framtíðarnefndin getur látið í ljós álit um hvaða þingmál sem er og voru þau níu talsins árið 2021.

Umræður og fyrirspurnir voru í kjölfar kynningar Joakims Strands. Var m.a. rætt um heimsping framtíðarnefnda löggjafarþinga (e. *World Summit of Committees of the Future*) sem haldið verður 12.–13. október 2022 í finnska þinginu.

Olli Hietanen, ritari finnsku nefndarinnar, og Maria Höyssä, ráðgjafi nefndarinnar sem starfar hjá finnsku rannsóknasetri í framtíðarfræðum (e. *Finland Futures Research Centre*), kynntu sögu framtíðarfræða í Finnlandi, hagaðila sem koma að framtíðarfræðum og vinnulag nefndarinnar.

Fundað var í forsætisráðuneyti Finnlands 31. mars og fór Henrik Haapajarvi, deildarstjóri í ráðuneytinu, yfir framtíðarskýrslu ríkisstjórnarinnar ásamt Jönu Tapanainen-Thiess, sérfræðingi í ráðuneytinu, en þau veita einnig framtíðarhópi finnsku ríkisstjórnarinnar forstöðu (e. *Government Foresight Group*), sem var stofnaður árið 2015.

Ríkisstjórnin skilar framtíðarskýrslu til finnska þingsins á hverju kjörtímabili og kom sú fyrsta út árið 1993. Lögð er áhersla á greiningu á þeim drifkröftum sem eru mikilvægastir við ákvarðanatöku til framtíðar lítið. Skýrslan er unnin í tveimur hlutum. Í fyrri hlutanum er fjallað um sameiginlega aðgerðaáætlun ráðuneytanna til framtíðar en í seinni hlutanum er sjónum beint að ákveðnum lykilatriðum í starfi hvers ráðuneytis ásamt mögulegum lausnum. Er lögð áhersla á víðtækt samstarf við almenning, sérfræðinga, sveitarfélög og félagasamtök við gerð skýrslunnar og á sýn þeirra á framtíðina.

Henrik Haapajarvi og Jaana Tapanainen-Thiess kynntu starfsemi framtíðarhóps ríkisstjórnarinnar ásamt eftirfarandi meðlimum hópsins: Toni Ahlqvist, prófessor við Turku-háskóla, Jaakko Kuosmanen, starfsmanni Finnsku vísindaakademíunnar (e. *Finnish Academy of Science and Letters*), Ahti Salo, prófessor við Aalto-háskóla, Katri Vataja, framkvæmdastjóra finnska nýsköpunarsjóðsins Sitra (e. *Finnish Innovation Fund Sitra*), Petri Toivonen, starfsmanni varnarmálanefndar þingsins, og Venlu Kuuluvainen, starfsmanni í forsætisráðuneyti.

Framtíðarhópur finnsku ríkisstjórnarinnar samanstendur af helstu sérfræðingum á sviði framtíðarfræða og framtíðarrannsókna. Hlutverk framtíðarhópsins er að tengja ákvarðanatöku í ráðuneytum við framtíðarfræðin. Hópurinn er stjórnvöldum til ráðgjafar við vinnslu framtíðarskýrslu ríkisstjórnarinnar sem og skýrslna einstakra ráðuneyta. Einnig styður hópurinn við tengslanet framtíðarfræða á landsvísi í Finnlandi (e. *National Foresight Network*), en netið er opið öllum sem vinna að framtíðarfræðum. Finnska forsætisráðuneytið og Sitra veita tengslanetinu forstöðu. Á vegum tengslanetsins eru haldnir opnir fundir og kynningar á framtíðarfræðum og framtíðarrannsóknum.

Maija Setälä og Toni Ahlqvist, prófessorar við rannsóknasetur í framtíðarfræðum við Turku-háskóla, kynntu rannsóknarverkefnið FORGE (e. *Foresight in Decision-making and Law-making for Future Generations*) þar sem markmiðið er að nýta framtíðarfræði við undirbúning laga fyrir komandi kynslóðir.

Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins setti á laggirnar tengslanet um framtíðarfræði við opinbera stefnumótun árið 2020. Jaana Tapanainen-Thiess kynnti framlag framtíðarhóps finnsku ríkisstjórnarinnar til skýrslu ESB fyrir árið 2022, þar sem fjallað er um hvernig hægt sé að samþætta stafræna þróun og hraðari græn umskipti.

Þá kynnti Katri Vataja, framkvæmdastjóri Sitra, starfsemi sjóðsins, sem finnska þingið setti á laggirnar árið 1967 og er samstarfsaðili framtíðarnefndar finnska þingsins og finnsku ríkisstjórnarinnar. Fjárfestingar sjóðsins eru framtíðarmiðaðar en Sitra sinnir einnig upplýsingagjöf um framtíðarfræði, m.a. með námskeiðum og útgáfu skýrslna.

Í lokin fjallaði Toni Ahlqvist um rannsóknasetur í framtíðarfræðum við Turku-háskóla sem býður upp á meistara- og doktorsnám í framtíðarfræðum. Deildin var stofnuð árið 1992 og veitir framtíðarnefnd finnska þingsins ráðgjöf. Þá veitir rannsóknasetrið tengslaneti níu háskóla í Finnlandi forstöðu (e. *Finland Futures Academy*) þar sem kennd eru framtíðarfræði.